Stafetten

***Lise Høy Laursen**, musikterapeut cand.mag. Ansat på Lions Park Søllerød samt Arresødal Hospice. Forfatter til bøgerne "Musik i øjeblikket" og "Relationer på tværs". Kontakt: musikterapi@lisehoeylaursen.dk*

Mathias Granum: Jeg vil gerne give stafetten videre til Lise Høy Laursen, som netop har fået udgivet endnu en bog om sit arbejde. Mine spørgsmål er: hvordan er du kommet i gang med at skrive bøger? Hvilke skridt har du taget på vejen fra idé til udgivelse? En af dine bøger, "Relationer på tværs", handler om, hvordan små børn og ældre plejehjemsbeboere kan have glæde af hinanden. Vil du fortælle lidt om, hvor inspirationen til denne bog kom fra?

Tak til Mathias, for at videregive stafetten til mig. Jeg er rigtig glad for at få lejlighed til at fortælle lidt om, hvilke tanker og processer der har ligget bag de to bogudgivelser "Musik i øjeblikket" og "Relationer på tværs".

Hvorfor begyndte jeg at skrive bøger?

Begge de bøger jeg har skrevet indtil nu (den første i samarbejde med musikpædagog, Maria Blum Bertelsen), er en dokumentation af projekter gennemført på Salem – et plejehjem med mange demensramte beboere. Projekterne og bøgerne er muliggjort af fonde. Med "Musik i øjeblikket" var det slet ikke tanken, at dokumentationen skulle blive til en bog. Idéen til projektet var udviklet i samarbejde med plejehjemmets tidligere musikterapeut, Susanne Brødsgaard Hansen, som derefter gik på barsel. Min medforfatter og jeg blev ansat til at gennemføre projektet og bl.a. udvikle musikalske redskaber, som kunne støtte reminiscensoplevelser hos plejehjemsbeboere. Disse redskaber skulle kunne bruges af plejepersonale, frivillige og pårørende til beboere. I videreformidlingen af redskaberne, var det især vigtigt for mig at understøtte fagligheden i at bruge musik. Som projektet skred frem, blev det åbenlyst, at de mange historier, den indsamlede viden, erfaring samt inspiration burde formidles i en bog, som kunne ramme en bredere

gruppe. At udgive bøger har for mig været en spændende læreproces. Der er mange skridt på vejen til den færdige bog, og i begge tilfælde blev jeg overrasket over den store arbejdsindsats, det krævede. De forskellige musikalske redskaber skulle afprøves, dokumentation skulle indsamles, herunder spørgeskemaer, fotos, videooptagelser mv. Alt skulle videreformidles på en overskuelig og inspirerende måde, så modtageren kunne få lyst til at afprøve ideen.

De vigtigste skridt i udgivelsesprocessen

Først kontaktes et forlag for at høre, om det er interesseret i at udgive bogen. Dette kræver en indsigt i det færdige projekt. Der skrives en synopsis, som indfanger formålet med bogen, målgruppen, en disposition over indholdet, ideer til en titel, omfang m.m. Her har jeg haft stor gavn af den træning, jeg har fået fra projekt- og specialeskrivning under uddannelsen på Aalborg Universitet. Samtidig var jeg så heldig, især i første bog, at have en projektleder, som holdt styr på fondsansøgninger, opgaver, deadlines og læste korrektur mv. Herefter begyndte indhentning og samling af dokumentation fra projektet samt skriveprocessen – et kapitel ad gangen.

Mål og formål

At skrive en bog kræver gnist og motivation, ellers bliver det svært og tungt. Jeg brugte derfor i starten nogen tid til at spørge mig selv om, hvad jeg ønskede at videreformidle og til hvem. Det musikterapeutiske arbejde med ældre demensramte plejehjemsbeboere, og senere også med børnehavebørn er i sig selv en kæmpe motiverende faktor for mig. At se hvilken forskel musikken og de rette rammer kan gøre, fik mig til at ønske, at mange flere ville få øjnene op for ideen. Målet blev at sprede inspirationen og motivere forskellige faggrupper i andre ældre- og børneinstitutioner til at bruge musikken.

Sprog og målgruppe

For både "Musik i øjeblikket" og "Relationer på tværs" satte målgruppen et stort præg på bøgerne. Da vi i begge projekter havde valgt at formidle til bl.a. plejehjemspersonale, musikterapeuter, pædagoger, sygeplejersker og pårørende, måtte jeg glemme alt om den mere universitetsprægede formidling. Jeg måtte finde et sprog, som alle kunne forstå og afkorte forklaringer, så folk ikke stod af. Dette var en meget lærerig proces for mig, og jeg havde tit diskussioner med redaktøren, og måtte gøre det af med mange 'darlings' på vejen! Samtidig var det også en befrielse at give slip på fagkoderne, og spørge mig selv, hvad det egentlig var, jeg ønskede at fortælle på menneskesprog. Man siger, at et billede siger mere end 1000 ord. Oplevelsen af, hvordan glæden og gløden blev tændt hos både børn og ældre i vores sessioner var svær at videreformidle på skrift. Vi besluttede derfor at inddrage fotos og videoafspilninger fra de musikalske sessioner. Hermed ønskede vi også af at give læseren en visuel og auditiv oplevelse af vores erfaringsgrundlag.

Samarbejdspartnere

Det gjaldt om at finde en god fotograf, som kunne fange de gyldne øjeblikke. Videooptagelserne var i første bog amatøroptagelser, som vi alligevel valgte at inkludere, da de kunne sætte billede og lyd på historierne om menneskene. I bog nr. 2 var det klart, at vi skulle have fat på professionelle videooptagere, klippere, korrekturlæsere mv. Samarbejdet med forlagets grafiske designer blev også af stor betydning for formidlingen. Der

skulle vælges papirkvalitet, farver, placering af fotos mv. Dvd'en skulle produceres, klippes og sættes sammen. Nordisk Copyright Bureau (NCB) skulle kontaktes vedrørende rettigheder, og et DVD-produktionsfirma skulle involveres i opgaven. Der var 1000 ting, der skulle tages stilling til for at skabe et tiltrækkende produkt i den anden ende. Min medforfatter og jeg valgte i første bog at involvere os i designprocessen, og det samme gjorde jeg i endnu højere grad i min næste bog "Relationer på tværs".

Bogen Relationer på tværs – Et projekt om fællesskab mellem børn og ældre

Inspirationen til bogen opstod under projektet "Børn og Oller" – et samarbejde mellem Plejehjemmet Salem og Gentofte Børnehave. Jeg stod for kontakten med børnehaven og samlede parterne en gang månedligt til musikalske aktiviteter. Ud fra andres erfaringer og mine egne fordomme, ville jeg ikke fra starten have troet, at der kunne opstå et ægte fællesskab mellem børnene og de demensramte. Det blev dog hurtigt klart, at der skete noget helt unikt i dette samvær, både for de ældre demensramte og for børnene. På trods af hukommelsessvigt hos de ældre, og alle de tilsyneladende store forskelligheder der var mellem parterne, var der også ligheder og en sammensmeltning af interesser og behov. Vi besluttede derfor at søge fonde til at køre et projekt i et større og mere intenst omfang med ugentlige besøg fra børnehaven og flere forskellige aktiviteter med musik som et gennemgående tema. Vi inkluderede udgifter til bogudgivelse i vores fondsansøgning, og var så heldige at modtage penge fra Diakonissestiftelsens Fond samt Frimodt Heinecke Fonden.

Som projektet udviklede sig, opstod et ganske specielt forhold mellem børn og ældre i deres interaktioner i musikken og i legen. Begge parter huskede og talte om hinanden mellem møderne, hvilket tydede på, at en relation var bygget. I min litteratursøgning fandt jeg kun ganske få beskrivelser af lignende møder mellem generationer. Et amerikansk projekt havde indsamlet erfaringer og tanker fra musikalske møder mellem børnehavebørn og ældre. Jeg fandt dog ingen litteratur, som indeholdt forskning og teorier om emnet. Opgaven blev derfor at skabe og formidle den første teoretiske og fagligt funderede ramme for møder mellem børn og ældre med demens.

En anden og vigtig faktor var de samfundsmæssige perspektiver, der ligger i at skabe muligheden for samvær på tværs af generationer og funktionsniveauer. Det var mit håb, at projektet kunne bidrage til at nedbryde fremmedgørende normer og fordomme, hvis børn fra en tidlig alder kunne opdage et fællesskab med folk, som i samfundet betragtes som ressourcesvage. Inspirationen og formålet for formidlingen var klar, og det, der startede som et hæfte, udviklede sig til en bog og en DVD.

Det er utroligt givende at kunne fordybe sig i en formidlingsproces. Så er man motiveret for langstrakte detaljerede projekter med mange bolde i luften, og brænder man for at formidle sit arbejde, kan jeg kun anbefale at give sig i kast med at skrive bøger.

Jeg vil gerne videregive stafetten til en banebrydende kollega, som jeg føler kan bibringe nyttige betragtninger ift. at bygge en musikterapipraksis op helt fra bunden. Jeg vil gerne spørge Inge Kolind om følgende: Du er, så vidt jeg ved, den første musikterapeut på Samsø. Hvordan har du oplevet processen med at etablere musikterapi i et mindre ø-samfund? Hvordan har du banet vejen for nye jobmuligheder? Hvilke forhindringer har du måttet overkomme og har du følt dig rustet til det?